

gyors haladását jelző tények felismerése miatt nagy visszhangra találtak az oktatási reform könyvtári kihatásaira utaló javaslatok. Az a meggyőződés érlelődött meg a szocialista egyetemi könyvtári munkára törekvő részvevőkben, hogy a társadalom élő szükségletei a kultúra frontján manapság az oktatási irányelvek tömegméretű megjavítása során öltöttek testet. Az egyetemi könyvtárak csakis a felsőoktatási reform munkálataiba kapcsolódva tűzhetik ki céljaikat. A szocialista fejlődés feltételeként szabható meg az oktatási és könyvtári reformok összhangjára törekvés.

A debreceni egyetemi könyvtárosok fáradozása elismerésre talált. Ha az egyetemi funkció erősítésének és a tudományos könyvtári jelleg következetesebb kibontakoztatásának az igénye készíteti őket további erőfeszítésekre, a szocialista fejlődés útján nem állhat elő akadály, mert igaznak ítéljük a referátum egyik megállapítását: „Ha a tudományos könyvtár létének és rendeltetésének törvényeit felismeri és tudatosan érvényesíti mindennapi munkájában, ezzel megteremtette a szocialista könyvtárrá fejlődés alapfeltételeit.”

Havasi Zoltán

A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár nyomtatott katalógusáról

Általános panasz, hogy a könyvtárak olvasói idegenkednek a cédulakatalógusok használatától. Különösen a városi könyvtárak olvasói kérik gyakran a könyvtárost, hogy adjon nekik könyv alakú katalógust, amit hazavihetnek. A *szentendrei járási könyvtár* adott is ki nyomtatott katalógust, amit nagy örömmel fogadtak az olvasók. Hírt adtunk már a *bácsalmási járási könyvtár* hasonló kezdeményezéséről.

A megoldást régóta kereste a Szabó Ervin könyvtár is. Az ideális megoldás, azaz minden egyes kerületi könyvtár számára külön-külön katalógus azok teljes anyagáról, rendkívül költséges lett volna, és talán nem is érte volna meg a fáradságot, mivel a leginkább keresett állomány túlnyomó része azonos az egyes könyvtárakban. Ez a mostani megoldás szinte Kolumbusz tojása. Egy csapásra megold két kérdést: egyrészt feltárja az olvasóknak a könyvtárak mindenütt megtalálható standard irodalmát, másrészt kalauzul szolgál a könyvtárak szakkatalógusaihoz, az ismeretterjesztő irodalom címei után megadva a szakszámot, útbaigazítást nyújt ahhoz, hogy hol keressen az érdeklődő a katalógusban ugyanahhoz a tárgyhoz további irodalmat. A könyv egyszerűen megfogalmazott bevezetője erre igen jó útmutatást is ad. (Kár, hogy a katalógus használatára vonatkozó módszertani plakát képe elég gyenge. Jobb lett volna a könyv számára külön, vonalas rajzot készíteni.) A katalógus tehát neveli az olvasókat a könyvtár cédulakatalógusainak használatára.

Az összeválogatást — tehát, hogy mi hiányzik a katalógusból — kár volna most bírálni, hiszen a szerkesztőket praktikus cél vezette. Azt az irodalmat

vették fel, ami általában minden könyvtárunkban megvan. A felvett irodalomnak a teljesség szempontjából való kiegészítése több csalódást, mint örömet okozott volna a használó olvasónak.

Csak helyeselni lehet a szerkesztőknek azt a törekvését, hogy az egyszerű olvasó számára könnyen kezelhető, jól áttekinthető jegyzéket adjanak. Ezért minden olyan adatot, amely könyvtárosok számára készült bibliográfiában vagy könyvtári cédulakatalógusban kötelező ugyan, de itt az olvasók tájékoztatása szempontjából nem fontos, elhagytak. (Pl. a cirillbetűt használó népek írói nevének transliterált alakja stb.)

Az ismeretterjesztő irodalom is gazdag gyűjteménnyel szerepel a tárgyalt kiadványban, élén bibliográfiákat is ad az olvasók további tájékoztatására. Bár nem szakemberek számára készült a katalógus, mégis „szépséghiba”, hogy ha már külön címet vett fel a szak- és külön címet az ajánló bibliográfiák számára, nem kellett volna a szakbibliográfiák közé ajánló bibliográfiákat helyezni, illetve jobb lett volna, ha ezek a bibliográfiák csak egy csoportba kerülnek.

A katalógus gyakorlati célokat követ. Emiatt gyakran olyan művet, amely lényegében a szépirodalom körébe tartozik, tárgya miatt az ismeretterjesztő anyaghoz visz át. (*Féja G.: Bölcsődala a Magyarországi szociográfiája szakban, Antal Gábor: Ordások c. könyve a társadalomtudomány szakban. Vagy pl. a Zene szakban: Barabás T.: Beethoven, Gál György Sándor: Hazám, hazám; az irodalom szakban: Dénes Zsófia: Akkor a hársak épp szerettek, Móricz V.: Apám regénye.*) Ez az eljárás ugyan vitatható, de ha azt az olvasószolgálati szempontot vesszük figyelembe, hogy regényes életrajzokon ke-

resztül kívánják valamely szakhoz közelebb vinni az olvasót, esetleg indokolható.

Az egyes művek szakbeosztása meg egyezik a könyvtárak katalógusainak beosztásával. Így ennek vizsgálata feleslegesnek látszik. Mivel azonban a szakszámok úgyszólván odavezetnek a szakkatalógus megfelelő részéhez, az egy-egy szakba sorolt műveket nem kellett volna szétválasztani olyan címek alá, mint pl. a könyvtárak, — könyvtár, könyvtári ügyvitel, általános könyvtár, vagy pl. Ázsia földrajza, Afrika földrajza stb. Maguk a címek is néhol mosolykeltő ellentmondásban vannak az alájuk sorolt művekkel. Pl. a *Nagy utazások* csoportban *Dobozsi: Moszkvai utazás*, *Kalmár: Jónapot Moszkva*, vagy *Váry: Hat hónap Izraelben*.

Néhány szót arról is kell szólni, amiről a szerkesztők nem tehetnek. Egyes szakokban olyan sovány az anyag, hogy gondolkodóba esünk, vajon az egyes szakok jó gyűjteménnyé fejlesztése terén követtünk-e el hibát, vagy a kiadás tartozik megfelelő művekkel. Pl. a *Fasizmus-nemzeti szocializmus* cím alatt egyetlen mű szerepel: *Gábor Andor Bécsi levelek* c. könyve. Úgy tűnhet, mintha az antifasizmus irodalma csak ebből állana. Az

egy-egy szakokba került művek esetlegessége néha komikusan hat. Pl. a *Belkereskedelem* csoportban csak egy mű szerepel, éppen „Spekulánsok” címmel. Mindezek azonban apróságok, amelyek semmit sem vonnak le a gyűjtemény értékéből, legfeljebb figyelmeztetnek arra, hogy a következő kiadásban még kiegészítéseket kell végezni.

Milyen kívánságai lehetnek az olvasónak e kiadvánnyal szemben? Ha az ismeretterjesztő művek címei mellé odakerült a szakjelzet, jó lett volna, ha a szépirodalomban keresgélőt valamilyen jel tájékoztatta volna, hogy milyen nemzet irodalmához tartoznak a felsorolt művek.

Nagyon helyes, hogy a kötet tartalmaz tárgymutatót (bár ez részletesebb is lehetne), de a nagyközönségnek szánt kiadvány használatát nem ártott volna az ismeretterjesztő irodalomról készített szerzői mutatóval is megkönnyíteni.

A kiadvány egészen biztosan igen népszerű lesz az olvasók között. Tartalmát ugyan javarészt a könyvtárak állománya határozza meg, az anyagból mégis az tűnik ki, hogy összegyűjtői jól ismerik az olvasók érdeklődését, társadalmi szükségleteit, és annak figyelembevételével igen hasznos munkát végeztek. (i.)

Földművesszövetkezetek a könyvtárakért

A könyvtárak állománygyarapításában mennyiségileg ma az az elérendő cél, hogy egy lakosra egy könyv jusson. Megyénkben csak 540 kötet jut ezer lakosra, így van még mit pótolni, van tennivaló elég. Igyekezünk kell tehát minden olyan költségvetésen kívüli forrást felhasználni, amelyből támogatást várhatunk a könyvtár részére.

Bizonyára sok könyvtáros előtt nem új dolog az, hogy a földművesszövetkezetek kulturális alapjukból rendszeresen adnak pénzügyi támogatást különböző társadalmi szervezeteknek, intézményeknek. Ezt tudván, fordultunk mi is a Komárom megyei földművesszövetkezetek központjához, a MESZÖV-höz, s kértük, hogy a gazdagabb szövetkezetek adjanak a termelőszövetkezeti községek könyvállományának fejlesztéséhez támogatást. A MESZÖV vezetői minden különösebb, meggyőző, érvelő tárgyalás nélkül készségesen felajánlották segítségüket. Meg kell mondani, hogy tájékozatlanok voltunk a várható támogatás nagyságát illetően, tehát rájuk bízunk,

hogy annyit adjanak, amennyit tudnak. Így született meg a MESZÖV és a tatabányai Megyei Könyvtár között az az egyezmény, melynek értelmében a földművesszövetkezetek községenként megjelölve a felajánlott összeget, a könyvtár könyvvásárlására átutalják azt a községi tanács számlájára. Az így kapott összegből vásárolt könyvek a könyvtár tulajdonát képezik, nem kell róluk elszámolniuk a földművesszövetkezeteknek. Az egyezmény értelmében 30 községben 15 000 Ft-tal emelkedett így a könyvbeszerzési hitel.

A MESZÖV vezetői kérték, hogy ezt az összeget boltjaikban költsük el. Mi arra hivatkoztunk, hogy erre a rendelet alapján nem nyílik mód, a kérésnek nem tehetünk eleget, így a teljes összeget a Könyvtárellátónál használtuk fel a szokásos rendelőjegyzékek segítségével.

Csak az első lépés volt bizonytalan, a jövőben már határozottabb kéréssel fordulhatunk a MESZÖV-höz, s egészen bizonyos, hogy nem lesz rászünk elutasításban. (Horváth Géza)